

(המשך מעמוד 35)

● חבריה הנכנסת שלמה לביא מעין-חרוד. שנחשב כמפגש המפלגה: "מדאיג אותי המיספר הגדול של הערבים (בישראל). יתכן ויהיה מצב שאנו נהיה המיעוט במדינת ישראל... עלינו לחשוב יפה על הסכנה המאיימת הזאת!"

● חבריה הנכנסת אליהו הכרמלי: "אני אינני מתכוון לקבל אפילו ערבי אחד, ולא רק ערבי אלא גם גוי!"

● חבריה הנכנסת יחיאל דובדבני: "אילו היתה לנו אפשרות להגיע לפיתרון בדרך של טרנספר, גם לגבי 170 אלף הערבים הנמצאים במדינה — היינו מקבלים את הדבר". המילה "טרנספר", שפירושה העברה, משמשת במילון הגזעני הישראלי כמילה נרדפת לגירוש.

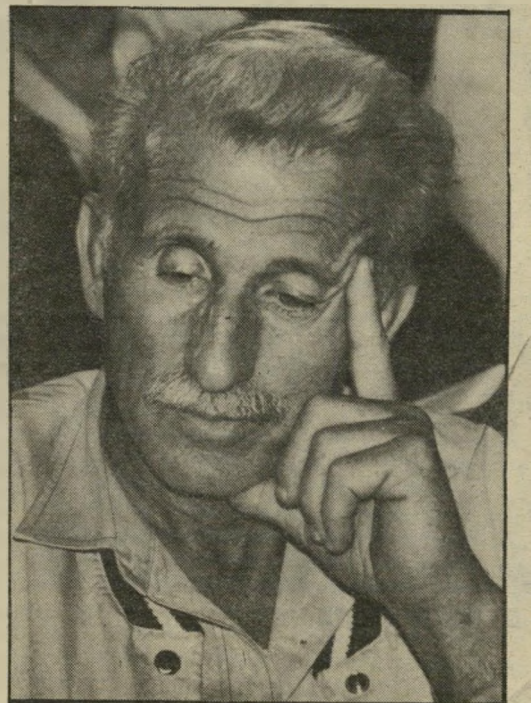
● חבר הוועדה המרכזת של ההסתדרות, זאב און: "גוף הארץ (נהיה) הרבה יותר יפה: אני נהנה עד מאוד כשנמצא אני כנסיעות מתל-אביב לחיפה, ואינני מוצא ערבי בדרך."

אלה הם דברים גזעניים מובהקים, לא רק בתוכנם אלא גם בסיוגם. שום חסיד של כהנא לא היה צריך להתבייש בהם כעבור 35 שנים.

שני פיתרונות הפוכים

הבעיה הזאת הושארה כמשך שנים רבות על אש קטנה. בשנים אלה היתה בכמה מיגזים התקרבות, בייחוד אחרי שהסתלק רודר בנגוריון מן השלטון והשתררה במדינה כולה אווירה ליברלית יותר. אך שום הכרעה מהותית לא התקבלה. העניין עלה על הפרק מחדש בגלל התפתחות דמוגרפית: מיספר הערבים במדינה הגיע בתשס"ד ל-700 אלף, המהווים 17% מכלל האוכלוסיה. ציבור גדול זה — העולה בגודלו על היישוב העיברי שהקים את המדינה ב-1948 — חדל להיות גורם סביל.

בצד הגידול הכמותי חל שינוי איכותי. המיעוט הערבי הקטן,

שר נחמקין: "יש דברים שכהנא צודקו"

ששרר במדינה אחרי מלחמת העצמאות, היה שבור ורצוצ. כל מנהיגי הרוחניים והפוליטיים נטשו אותו. חוץ מקומץ העסקנים הקומוניסטיים, שהשילטון הבוגוריוני השאירם או החזירם לארץ.

לא היתה קיימת שום מנהיגות. בינתיים גדל במדינה דור שלם חדש של אינטליגנציה צעירה, שסיים את חוקלימודיו באוניברסיטאות ישראליות. דור זה נטל לידיו את המנהיגות. אין הוא מוכן להסתפק במעמד של אורחים מסוג ב', כשם שאינו יכול להשלים עם מצב של חוסר זהות לאומית. בעיית מעמדם של אורחיישראל הערבים, בני העם הפלסטיני, עלתה על הפרק בכל חריפותה.

על רקע זה הולידה תשס"ד שתי תופעות פוליטיות, שחדרו לכנסת ה-11, ושהציעו שני פיתרונות רדיקליים הפוכים.

מצד אחד קמה הרשימה המתקרמת לשלום, אולי התופעה הפוליטית המעניינת ביותר של השנה. בהתאגדות יהודית-ערבית זו התלכדו שני מרכיבים: הכוחות הערביים הלאומיים בישראל, העומדים על זהותם הלאומית הפלסטינית אך השואפים להשתלב בחייה של מדינת-ישראל על בסיס של שוויון, והיהודים ההומאניסטיים, השואפים להקים במדינה מישרר דמוקרטי, שיוויוני וחילוני, ולהגיע להסדר-שלום עם העם הפלסטיני.

לרשימה המתקרמת, שזכתה בשני מנדטים בכנסת, פיתרון ברור לבעיה: ישראל תהיה למדינה דמוקרטית-חילונית כמו כל מדינה מערבית. תקום בה הפרדה בין המדינה והדת, תחוסל בה כל הפליה בין יהודים וערבים, אשכנזים ומזרחיים, גברים ונשים, חילוניים ודתיים.

זהו אידיאל הומאניסטי, ליברלי ודמוקרטי, המעיד את האדם-באשר-הוא-אדם במרכז ההווה. זכותו של אדם לחיות את חייו הלאומיים היא אחת מזכויות היסוד.

מוד פיתרון זה הציע הרב מאיר כהנא ותנועתו את הפיתרון הנגדי: להפוך את ישראל למדינה יהודית-בילעדית, תיאוקרטית וגזענית.

במדינתו של כהנא אין מקום ללא-יהודים, אלא כעבדים, משוללי כל זכות. האוכלוסיה הערבית, תגורש. הדמוקרטיה, שהיא "אידיאל נוכרי", תבוטל, ובמקום שילטון הרוב, המוצא את כיתויו בנתיב-החוקים, והמבטיח את זכויות המיעוטים, יבוא שילטון ההלכה, שאינו תלוי בשום רוב. במדינה תקום דיקטטורה של בעלי אידיאולוגיה זו, ומי שאינו מסכים לכך ידוכא.

זהו אידיאל פאשיסטי, גזעני וקנאי-דת, המעמיד את האומה מעל לאדם, והנוטל כל זכות אנושית מאדם שאינו יהודי.

מירשם לחורבן הבית

אין זה עימות בין "שני מחנות קיצוניים", כפי שניסו לתאר זאת אנשי הימין, אשר יצרו סימטריה מזויפת בין שתי התופעות. זהו עימות בין דמוקרטיה לפאשיזם.

בין שני המחנות עומד "הקונסנזוס הלאומי", יציר-כפיהם של בוגוריון ומנחם בגין. המשתדל לטאטא את הבעיה אל מתחת לשטיח, תוך השארת הסטאטוס-קוו של גזענות מתונה. אולם הבעיה מסרבת להישאר שם.

רוב הישראלים מאמינים כי אין זו, בעצם, "הבעיה שלהם" — אלא בעייתם של האזרחים הערבים. "מדוע צריכים יהודים לרדוג לערבים?" הם שואלים בתמימות. מבלי להרגיש שנעצם השאלה הזאת כבר טמונה נימת גזענות.

אך הם טועים בראיית הדברים. אין זו בעייה של המיעוט הערבי בישראל, אף שהיא נוגעת לחייהם היומיומיים ולעתידם.

זוהי קודם כל בעייה יהודית, כי היא קובעת את מהות המדינה, את עתידה, ואולי את עצם קיומה של ישראל.

עליית הנאציזם בגרמניה לא היתה בעייתם של היהודים בלבד. היתה זאת קודם כל בעייתם של הגרמנים, שנגזר עליהם לחיות בדיקטטורה טרוריסטית בלתי-נסבלת, כאימה מתמדת, ולאחר מכן לשפוך את דמם במלחמה נוראה, שהסתיימה בחורבן ארצם ומדינתם.

עליית החומייניזם באיראן לא היתה בעייתם של הסונים, הבאהיים והיהודים. זוהי קודם כל בעייתו של הרוב השיעי, החי במישור של טרור רתי, והשולח עכשיו את טובי בניו, וביניהם ילדים בני 12 ו-14, אל גיא-ההריגה של המלחמה.

אם יעלה הפאשיזם בישראל — ולא חשוב אם יבוא מצד אנשים כמו כהנא, רפאל איתן, משה לוינגר או מאיר כהנא-בירדוב — יהיה זה סוף הציונות של הרצל, וייצמן ו'בוטנינסקי, וסופה של ישראל כמקור לעליה יהודית וכחברה במישור-העמים, וסוף כל סיכוי של ישראל להסתדר בשלום במרחב שהיא שוכנת בו. זהו המירשם לחורבן בית שלישי, באיצטלה של הקמת הבית השלישי.

מירחיים נגד אשכנזים

הקרב על עתידה של ישראל, דמותה ונפשה, אינו רק קרב אידיאולוגי בין הרעיונות המיוצגים בצורה הברורה ביותר על-ידי תנועת-כך מצד אחד והרשימה המתקרמת מצד שני.

לרעיונות יש השיבות, אך אין להם ממשות פוליטית ללא כוחות חברתיים המוצאים בהם ביטוי לעצמם.

הבחירות של 1984 הציגו, בצורה מטושטשת ומעורפלת, את מהותם של הכוחות האלה.

במוצאי יום הבחירות הסתבר שנוצר תיקן מוחלט ומדויק בין שני "מחנות": שהוגדרו, מוחרס מושגים מדויקים יותר, כ"מין" ו"שמאל".

בראש "הימין" עומד הליכוד, או — ליתר דיוק — תנועת-החרות, בקצה ממוקם הרב כהנא. בראש "השמאל" עומדת מפלגת-העבודה.

התפלגות זו מייצגת למעשה סילוג הרבה יותר עמוק, המגיע לממדים של שסע לאומי. זהו העימות בין יהודים אשכנזים ומזרחיים.

במחנה "הימין" אין מחסור באשכנזים, ואלה מנהיגים אותו. אך כוח-המחץ של מחנה זה בא לו מן העובדה שהמגזר היהודי-המזרחי רואים בו את כהנא וביטויים. עם פרישתו של מנחם בגין הוכח כי אין זו הודות עם איש אחד, אלא תופעה עמוקה הרבה יותר.

במחנה "השמאל" יש גם ציבור של מזרחיים, בעיקר בגלל שלישותו בהסתדרות, אך הוא מזוהה עם הציבור האשכנזי, התומך בו ברובו המכריע.

בצד שני הציבורים היהודיים האלה קיים ציבור שלישי — האזרחים הערבים, המצטרפים למחנה "השמאל" בעקיפין. כשל התנגדותם לגזענות של הימין.

כל מאבקי ישראל משולבים במציאות דמוגרפית פויה בסיסית זו, שהיא גם מציאות רוחנית, תרבותית, חברתית וכלכלית. ההתעלמות מרקע זה מונעת דיון מעמיק בהתפתחות המדינה.

הציבור האשכנזי הוא מיעוט בחברה היהודית בישראל, ושיעורו של מיעוט זה הולך ופוחת. בגלל הריבוי הטיבעי המוגבר של המזרחיים, בבחירות של 1984 החזיק "השמאל" מעמד, בקושי רב, רק תודות לעובדה שהערבים היוו 10% מציבור הבחורים, ואלה הצביעו כולם בעד הרשימה המתקרמת ורק"ח, מפלגת-העבודה, תנועת-יחד של עור וייצמן ותנועת-שינוי. לולא הערבים, היה הימין מנצח בבחירות אלה באופן מכריע, ביחס של 55% מול 45%.

שינאה עצמית ורתע לבו

אשר החליט מאיר כהנא להשליך את יהבו על הציבור היהודי-המזרחי, הוא ידע מה הוא עושה.

מהומות הפנתרים ברחובות ירושלים, נ

מהומות ואדיסליב 1959: הנדכאים זקוקים